

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos 2017–2018 m. veikla

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka (toliau – LMAVB), 2017-aisiais įžengusi į antruosius saugyklos pastato rekonstrukcijos metus, savo darbus vykdė tomis pačiomis kryptimis, kaip ir anksčiau. Dėl sunkumų, kylančių aptarnaujant skaitytojus statybos darbų metu, taip pat dėl pokyčių LMAVB Skyriuje mokslo instituteuose (2017 m. nebeliko LMAVB padalinio MII), bendras apsilankymų ir dokumentų išdavimo skaičius sumažėjo. Užtat kituose baruose tuo metu buvo pasiekta reikšmingų rezultatų. Tai pasakytina apie LMAVB mokslo tiriamąją, mokslo sklaidos, leidybinę ir projektinę veiklą.

2017 m. išsiskyrė ne tik darbų gausa, bet ir garbingais apdovanojimais. Vasarį LMAVB išleisti *Atminimų sodai* (sudarytojos Rima Cicėnienė ir Reda Griškaitė, dailininkai Sigutė Chlebinskaitė ir Rokas Gelažius) buvo pripažinta gražiausia 2016 m. knyga meno leidinių kategorijoje. Gegužės 17 d. LMAVB projektas „Užmirštasis Vilnius“ (vadovas Egidijus Gotalskis) tapo vienu iš aštuonių konkurso „Naujasis knygnešys 2017“ nugalėtojų. Įveikęs nacionalinę atranką, „Užmirštasis Vilnius“ atstovavo Lietuvai Jungtinių Tautų globojamame konkurse „World Summit Awards 2017“. Gruodžio 12 d. Kultūros ministerija paskelbė Martyno Mažvydo premijos laureatą. Juo tapo literatūros istorikas, vertėjas, bibliografas, LMAVB direktorius dr. Sigitas Narbutas.

2017 m. Lietuvos ir kaimyninių šalių kultūriniam gyvenimui buvo svarbūs keliomis reikšmingomis datomis: tada Europoje plačiai paminėti du – Reformacijos ir Pranciškaus Skorinos *Rusėniškosios Biblijos* – 500 metų jubiliejai. LMAVB daug pasidarbavo, garsindama pastarąjį įvykį. P. Skorinai skirti renginiai aprėpė visus 2017 metus.

Vasario 23 d. Vilniaus knygų mugėje visuomenei buvo pristatyta knyga *Pranciškaus Skorinos Rusėniškajai Biblijai – 500*. Renginyje dalyvavo leidinio autoriai: doc. dr. S. Narbutas, dr. R. Cicėnienė, dr. Daiva Narbutienė, prof. habil. dr. Sergejus Temčinas, habil. dr. Aleksandras Gruša (Baltarusija) ir doc. habil. dr. Ilja Lemeškinas (Čekija). Kovo 28 d. LMAVB darbuotojai lankėsi Baltarusijos NMA Centrinėje mokslinėje Jakubo Kolaso bibliotekoje, kur kartu su kolegomis baltarusiais pristatė šią knygą baltarusių mokslo visuomenei. Balandžio 12 d. LMAVB įvyko parodos *Pranciškaus Skorinos Rusėniškajai Biblijai – 500* atidarymo iškilmės. Vienas iš reikšmingiausių šios parodos eksponatų buvo Prahoje 1517–1519 m. atskiromis knygomis išleista *Rusėniškoji Biblija*, atvežta iš Aukštutinės Lužicos krašte esančio Gerlico miesto. Atidarymo iškilmės metu retą leidinį pristatė Aukštutinės Lužicos mokslinės bibliotekos direktorius Matthias Wenzelis.

2017 m. LMAVB keturiomis kalbomis (lietuvių, anglų, baltarusių ir čekų) buvo parengta ir paskelbta virtuali paroda „Pranciškaus Skorinos *Rusėniškajai Biblijai – 500*“. Joje pristatyti LMAVB ir kitose Europos atminties institucijose saugomi dokumentai, pasakojantys apie Skorinos gyvenimą, veiklą, darbus, aplinką, jį suformavusią LDK raštijos tradiciją, jo pradėtos LDK knygų spausdinimo istorijos tąsą ir jo atminimo gerbimą Lietuvoje, Baltarusijoje ir Čekijoje. Virtualiai parodai panaudota medžiaga, parengta vykdant LMT 2016–2017 m. finansuotą to paties pavadinimo projektą. Tekstinės ir vaizdinės medžiagos pagrindu buvo parengta kilno-

jamoji paroda (rodyta Nacionaliniame Polocko istorijos ir kraštotyros muziejuje-draustinyje, vėliau – Minske, Prahoje ir Vilniuje), taip pat trimis kalbomis išleisti tos parodos aprašai. Virtuali paroda prieinama adresu: <http://parodos.mab.lt/skorina/>.

Lietuvoje ir užsienyje vyko nemažai konferencijų, skirtų *Rusėniškosios Biblijos* jubiliejui paminėti. Jose su pranešimais aktyviai dalyvavo ir LMAVB darbuotojai. Gegužės 24–25 d. Polocke, Nacionalinio istorijos ir kultūros muziejaus-draustinio rūmuose, vyko IV Berkovo skaitymai, surengti Baltarusijos NMA Centrinės mokslinės Jakubo Kolaso bibliotekos ir Rusijos MA Mokslo ir leidybos centro „Nauka“. Konferencijos metu vyko tarptautinis mokslinis seminaras „Pranciškus Skorina – asmenybė, veikla, paveldas, dabarties įvaizdžiai“. Seminaro metu pranešimus skaitė dr. R. Cicėnienė, dr. Alma Braziūnienė, Andrius Jurkevičius ir dr. S. Narbutas. Birželio 14–15 d. Čekijos nacionalinėje bibliotekoje vyko mokslinis simpoziumas, kuriame pranešimus skaitė dr. S. Narbutas ir dr. D. Narbutienė. Lapkričio 8–9 d. Prahoje, Karolio universitete, vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Pranciškus Skorina ir jo Prahos *Biblija*. Daudiakalbis LDK kultūrinis paveldas ir šiandiena“. Joje su pranešimais dalyvavo trys LMAVB darbuotojai: dr. S. Narbutas, dr. R. Cicėnienė ir dr. D. Narbutienė. Lapkričio 17 d. LMA Mažonoje salėje buvo surengti Skorinos skaitymai, pavadinti „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės knygų tradicija“ – juose pranešimą skaitė dr. D. Narbutienė.

P. Skorina paminėtas ir kitais renginiais. Rugsėjo 7 d. vyko kilnojamosios parodos „Pranciškaus Skorinos *Rusėniškajai Biblijai* – 500“ atidarymas Tautinių bendrijų namuose Vilniuje. Čia parodą pristatė dr. S. Narbutas. Rugsėjo 13 d. grupė LMAVB darbuotojų lankėsi Minske, Baltarusijos NMA Centrinėje mokslinėje Jakubo Kolaso bibliotekoje, kur vyko dar vienos šios kilnojamosios parodos atidarymo iškilmės. Spalio 17 d. Vilniaus rotušėje visuomenei apie P. Skorinos darbų reikšmę kalbėjo doc. dr. Darius Kuolys, doc. habil. dr. I. Lemeškinas, prof. habil. dr. S. Temčinas ir dr. S. Narbutas.

2018 metai ir Lietuvai, ir LMAVB dovanojo gausių valstybės atkūrimo 100-mečio renginių. Itin dažnai lankyta Rasos Sperskienės parengta paroda „Vasario 16-osios Lietuva: nepriklausomos valstybės atkūrimas dokumentuose“. Ji buvo pristatyta ir gausiai LR Seimo darbuotojų grupei, ir Vilniaus moksleiviams, ir žiniasklaidos, mokslo, meno, kultūros bei visuomenės atstovams.

2018-aisiais LMAVB, jau trečius metus gyvenusi statybos darbų sąlygomis, visomis išgalėmis stengėsi įgyvendinti savo misiją ir siekti pagrindinių tikslų. Visus numatytus darbus buvo lengviau atlikti jaučiant nuolatinę steigėjos – Lietuvos mokslo akademijos – paramą. Maloniai nuteikė naujasis Lietuvos MA prezidentas akad. Jūras Banys, pirmąją darbo naujose pareigose dieną apsilankęs Bibliotekoje ir susipažinęs su direkcijos žmonėmis ir visa Bibliotekos veikla. Lietuvos MA prezidiumo 2018 m. birželio 12 d. nutarimu sudaryta nauja LMAVB mokslo taryba jau 2018 m. birželio 19 d. susirinko į pirmąjį posėdį. Vadovaujama naujo Tarybos pirmininko akad. Zenono Dabkevičiaus, ji aptarė itin aktualius LMAVB finansavimo ir pastatų išsaugojimo klausimus. Mat praėjus devyneriems metams nuo lemtųjų 2009-ųjų, Bibliotekai ir visai lituanistų bendruomenei vėl buvo iškilusi grėsmė: vienas ŠMM viceministras panūdo į rekonstruojamas LMAVB patalpas sukelti keletą lituanistinių institutų. Sutelktomis pastangomis to pavyko išvengti.

Informacinių išteklių komplektavimas

Nepaisant šių išbandymų, 2017–2018 m. LMAVB veikė sėkmingai. Tai rodo kai kurie svarbūs skaičiai. Pirmąsyk nuo rekonstrukcijos pradžios paaugo dokumentų fondas. Tai matyti iš toliau pateikiamos 1 lentelės.

1 lentelė. LMAVB dokumentų fondo pokyčiai 2017–2018 metais

Eil. Nr.	Fondo pavadinimas	2017-12-31 Fondo dydis egz.	2018-12-31 Fondo dydis egz.
1.	Pagrindinis	3 277 056	3 281 854
2.	Grupuojamųjų dokumentų	1 392	1 311
3.	Atsargos	415 855	415 855
4.	Mainų	17 619	17 778
	Iš viso:	3 711 922	3 716 796

2017 m. našiai pasidarbavo Komplektavimo skyrius. Jo pastangomis LMAVB pagrindinis fondas buvo papildytas 15 470 egz. naujų leidinių: 7 113 nacionaliniais ir 8 357 užsieniniais. Didžiąją jų dalį – 37,5 proc. – sudarė parama, 24,4 proc. – privalomasis egzempliorius, o 20,7 proc. leidinių gauta mainais. 2018 m. šioje veikloje skyrių irgi lydėjo sėkmė, nes dokumentų fondą pasisekė papildyti ne tik spaudiniais, gautais kaip privalomasis egzempliorius (3 694 vnt.) bei knygų mainų būdu (3 232 vnt.), bet ir išaugus pirkimui. 2018 m. komplektuotojų pastangomis iš sutaupytų lėšų buvo nupirkta beveik 1200 leidinių – žymiai daugiau nei 2017 metais. Šie duomenys pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Spaudinių pirkimas 2017–2018 metais

Metai	Pirkta Pagrindiniam fondui		Pirkta Mainų fondui		Iš viso pirkta	
	egz.	suma	egz.	suma	egz.	suma
2017	456	14 987 Eur	484	3 677 Eur	940	18 644 Eur
2018	655	27 048 Eur	540	4 812 Eur	1 195	31 860 Eur

Kaip sekėsi vykdyti tarptautinius knygų mainus, matyti iš 3 lentelės.

3 lentelė. Tarptautiniai knygų mainai

Metai	Partnerių sk.	Gauta egz.	Suma	Išsiųsta egz.	Suma
2016	334	2 829	66 795,92 Eur	3 762	2 354,72 Eur
2017	335	3 165	71 722,57 Eur	4 985	28 890,10 Eur
2018	323	3 232	56 115,33 Eur	3 410	21 489,05 Eur

Didelė paspartis LMAVB yra leidiniai, gaunami privalomojo egzemplioriaus skyrimo tvarka. 2017 m. šiuo keliu LMAVB įsigijo 3 741, o 2018 m. – 3 694 egzempliorius.

Pagal LR Vyriausybės nutarimą privalomasis egzempliorius LMAVB priklauso ne nuo bet kokio, o tik nuo didesnio kaip 100 egz. tiražo. Skyriaus darbuotojai stengiasi, kad į LMAVB patektų ir tokių leidinių, kurie nedideliu tiražu pasirodo poligrafinių centrų ir regionų spaudos įmonėse. Šiuo tikslu stebima spaudos reklama, bendraujama su leidyklomis ir spaustuviomis.

2017-aisiais ir 2018-aisiais metais nemažai spaudinių Bibliotekai buvo dovanota. 2018 m. 68 vertingus Lenkijoje leistų lituanistinių leidinių egzempliorius Bibliotekai padovanojo lenkų mokslininkė dr. Wioletta Pawlikowska-Butterwick. Išskirtinė dovana gauta iš Liuveno karališkojo universiteto – tai pilni kelių ten leidžiamų mokslo periodinių leidinių komplektai.

2017 m. LMAVB skaitytojams suteikė prieigą prie 27 duomenų bazių, iš kurių 21 prenumeravo, o likusias gavo nemokamai. Už bazių prenumeratą LMAVB tais metais sumokėjo 46 820 eurų. Svarbu pabrėžti, kad, palyginti su 2-uju eMoDB.LT projekto etapu (2013–2016), 2017 m. skaitytojai visatekščių duomenų bazėmis buvo aprūpinti kur kas geriau. Panašiai buvo ir 2018 metais: tada prenumeruota 17 DB, dar 11 gauta nemokamai. Už prenumeratą LMAVB 2018 m. sumokėjo 8 885 eurus.

Rankraščių skyriaus fondas 2017 m. buvo papildytas gausiu dokumentų skaičiumi – 1 827 vienetais (2016 m. – 1 145); jame pradėti komplektuoti 4 nauji fondai: Adelės Ubeikaitės (F425), Donato Butkaus (F426), Marytės Kuodytės (F427) ir Kazio Napoleono Kitkausko (F428). 2018 m. Rankraščių skyriaus rinkiniai pasipildė 2 393 rankraščiais dokumentais, pradėti komplektuoti 8 nauji fondai: Vaidučio ir Zitos Aušrelės Kučinskių (F429), Arnoldo Piročkino (F430), Romualdo Karazijos (F431), kunigo Edmundo Basio (F432), Rūtos Dubakienės (F433), Stepono Raimondo Olšausko (F434), Mečislavo Žalakevičiaus (F435) ir Algirdo Matulevičiaus (F436). Tais metais Biblioteką pasiekė vertinga dovana iš užsienio: Belgijos Šv. Kryžiaus Atradimo benediktinų vienuolyno tėvas Antuanas (P. Antoine Lambrechts) iš savo asmeninės kolekcijos LMAVB padovanojo vertingą XIX a. rankraštinę knygą.

Informacinių išteklių tvarkymas

Šių išteklių tvarkymą apibūdina įrašų skaičius kataloguose ir duomenų bazėse. 2017–2018 m. pokyčius rodo duomenys apie įrašų skaičių 2018 m. gruodžio 16 dieną (4 lentelė).

4 lentelė. Įrašų skaičius kataloguose ir duomenų bazėse (2018 m. gruodžio 16 d.)

Katalogas	Įrašų skaičius	Panaikintų įrašų	Iš viso DB
Bendrasis katalogas (mabo1)	362 095	32 565	394 660
Rankraščių katalogas (mabo4)	78 100	12	78 112
Bibliografijos katalogas (mabo5)	53 647	314	53 961
Bibliografijos katalogas (mabo8)	18 770	0	18 770
Skaitmenintų dokumentų katalogas (mabo6)	7 654	0	7 654
Mokslotyros DB (mabo7)	1 507	390	1 897
Autoritetinių įrašų DB (lbt11)	5 431	23	5 454
Elektroninis archyvas (DSpace)	20 665	98	20 763
Bendras DB įrašų skaičius	547 865	33 402	581 267
Egzempliorių skaičius			1 325 068

2017 m. Katalogų skyriaus darbuotojos sukatalogavo 13 022, 2018 m. – 13 014 spaudinių. 2017 m. jos susistemino 15 940, 2018 m. – 12 837 pavadinimus, 2017 m. sudalykino 4 754, 2018 m. – 4 681 pavadinimą dokumentų. 2017 m. LMAVB darbuotojų pastangomis sunorminta 2 912, o 2018 m. – 3 162 vardų, įtraukiamų į šalies Autoritetinių vardų bazę.

Fondų ir vartotojų aptarnavimo skyriaus darbuotojai 2017 m. trumpuoju aprašu įrašė 1 961, 2018 m. – 2 493 egzempliorius internetiniame kataloge neatspindėtų dokumentų.

Per 2017–2018 metus toliau pildyti elektroniniai specializuotų skyrių katalogai. Per šį laikotarpį Rankraščių skyriaus specialistai sukūrė 1 881 naują įrašą, o Retų spaudinių skyriaus darbuotojos – net 14 146 įrašus.

Skaitytojai

2017 m. LMAVB turėjo 8 265 registruotus skaitytojus, iš jų 243 – iš 16 užsienio šalių; 2018 m. – 7 615 registruotų skaitytojų, iš jų 217 – iš 12 pasaulio šalių. 2017 m. LMAVB sulaukė 420 naujų vartotojų, 2018 m. – 481. Toliau pateiktoje lentelėje parodyti svarbesni duomenys apie užsienio skaitytojų skaičiaus kitimą 2015–2018 metais.

5 lentelė. Užsienio šalių skaitytojų skaičius 2015–2018 metais

Šalis	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Austrija	1	2	0	0
Baltarusija	47	77	69	54
Belgija	0	0	1	0
Bulgarija	1	3	1	1
Čekija	1	0	0	3
Didžioji Britanija	4	1	2	2
Estija	1	0	1	0
Italija	1	6	8	0
Izraelis	1	0	1	1
Japonija	0	0	1	5
JAV	4	9	2	4
Kanada	1	0	0	0
Latvija	3	0	0	8
Lenkija	156	113	113	122
Nyderlandai	0	0	1	0
Prancūzija	4	1	1	0
Rusija	8	11	28	6
Slovakija	0	1	0	0
Šveicarija	1	0	1	0
Turkija	1	0	0	0
Ukraina	4	7	2	6
Vengrija	0	1	0	0
Vokietija	5	4	11	5
Iš viso:	244	236	243	217

2017 m. registruotų skaitytojų skaičius sumažėjo iki 8 265 (2016 m. jų buvo 10 105). Tokį pokytį lėmė kelios aplinkybės: skaitytojų duomenų bazės redagavimas (iš jos pašalinta dalis vartotojų, LMAVB neapsilankiusių ilgiau nei penkerius metus), sulėtėjęs aptarnavimas dėl būtinybės užsakomus dokumentus gauti iš užmiesty įsikūrusių laikinųjų saugyklų ir prieigos prie jose esančiame depozite saugomų dokumentų praradimas.

Nors iš Bendrųjų fondų išduota tik 80 060 egz. (2016 m. – 99 260), džiugino išduotų dokumentų skaičius specializuotuose padaliniuose. Rankraščių skyriuje 2017 m. skaitytojams išduotas 19 051 rankraštis (2016 m. – 16 317), o Retų spaudinių skyriuje – 43 674 spaudiniai (2016 m. – 41 700).

Viena iš skaitytojų informacinių poreikių tenkinimo formų – bibliografinis informacinis darbas. 2017 m. LMAVB darbuotojai atsakė į 7 929 žodines bibliografines užklausas (2018 m. – į 7 456), į 860 užklausų atsakyta raštu (2018 m. – į 822). Ypač sudėtingų užklausų raštu sulaukia Rankraščių ir Retų spaudinių skyriuose dirbantys specialistai. Vis dėlto didžiausias bibliografinio informacinio darbo krūvis teko Mokslinės bibliografijos skyriaus darbuotojams. 2017 m. jie atsakė į 4 295 užklausas, 2018 m. – į 3 777.

Rankraščių skyriuje su fondų struktūra ir informacijos paieškos sistema 2017 m. buvo supažindintas 461, 2018 m. – 485 skaitytojai.

Plačiu bibliografinio informacinio darbo spektru pasižymi ir Skyriaus mokslo institutuose veikla. Skaitytojams svarbi čia sukaupta bibliometrinių darbo patirtis, todėl jie 2017–2018 m. aktyviai naudojosi šio skyriaus specialisčių paslaugomis. Gamtos tyrimų centro mokslininkams 2017 m. jos parengė 62 bibliografinius sąrašus su įvairia bibliometrine informacija, o 2018 m. – 65 (Audrė Trumpienė). Bibliometrinius duomenis mokslininkams taip pat rinko ir šiais klausimais juos konsultavo Eglė Šegždienė, Janina Stankevič ir Sigita Dagienė.

Nors skaitytojų aptarnavimo vietoje rodikliai mažėjo, 2017–2018 m. toliau buvo plečiamos elektroninės paslaugos. Toliau pateikiamose lentelėse (6–9) nurodyti svarbesnieji duomenys apie elektroninių paslaugų augimą.

6 lentelė. Bendroji elektroninio archyvo statistika

	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Rinkiniai ir kolekcijos	457	602	654
Dokumentai	6 629	13 126	20 661
Registruoti vartotojai (be darbuotojų)	417	772	1 188
Apsilankymų (registruotų vartotojų prisijungimų) skaičius	3 500	6 528	9 278

7 lentelė. Elektroninio archyvo (DS) rinkinių sudėtis

Rinkiniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.
1. LMT finansuoti leidiniai	55	55	53
2. Bibliotekos leidiniai	266	369	390
3. Dokumentų medžiagų ir įrašų tyrimai	281	278	278
4. Skaitmeniniai bibliotekos fondo dokumentai	1 287	1 349	1 680
5. Skaitmeniniai rankraščiai	3 100	7 356	7 843
6. Tarnybinis archyvas	1 640	3 719	10 421
Iš viso dokumentų:	6 629	13 126	20 665

8 lentelė. Skaitmeninių dokumentų peržiūros VEPS portale 2017–2018 metais

	Metai	Knygos	Periodiniai leidiniai	Rankraščiai	Kartografija	Iš viso
Atsiųstų vaizdų skaičius	2017	9 632	7 505	88 316	10 196	115 649
	2018	11 064	9 381	127 396	9 793	157 634
Atsiųstų aprašų skaičius	2017	2 761	176	18 786	5 150	28 458
	2018	5 071	4 229	55 482	6 722	71 504
Atsiųstų aukščiausios raiškos vaizdų skaičius	2017	16	4	3	35	58
	2018	0	0	2	3	5

Atskirai pabrėžtina, kad 2018 m. labai išaugo paieškų LMAVB elektroniniame kataloge ir atsisiuntimų iš jo skaičius.

9 lentelė. Paieškų LMAVB elektroniniame kataloge ir atsisiuntimų iš jo skaičius 2018 m.

Katalogas	Paieškų skaičius	Įrašų atsisiuntimų skaičius	Visateksčių dokumentų atsisiuntimų skaičius
Bendrasis katalogas	245 277	neskaičiuojama	10 369
Rankraščių katalogas	44 826	neskaičiuojama	2 386
Bibliografijos DB (Donelaičio, Istorijos ir Kalbotyros bibliografijos)	529	neskaičiuojama	nebuvo
Bibliografijos DB (Basanavičiaus ir Lotyniškųjų LDK knygų, Darbuotojų publikacijų bibliografijos)*	643	neskaičiuojama	29
Elektroninis archyvas (DSpace)*	14 912 776	3 232 296	2 041 215

*skaičiuojami IS robotų (pvz., google) ir LMAVB darbuotojų veiksmai

Mokslo darbas

LMAVB 2017–2018 metais tęsė tris mokslo darbų programas: raštijos paveldo, mokslo istorijos ir bibliometrinius tyrimus.

Raštijos paveldo tyrimus vykdo trys skyriai: Retų spaudinių, Rankraščių ir Dokumentų konservavimo ir restauravimo. Pagrindinės šių tyrimų paprogramės yra senųjų spaudinių, rankraščių dokumentų tyrimai ir raštijos paveldo restauravimas bei konservavimas.

Senųjų spaudinių tyrimų paprogramę 2017–2018 m. sudarė:

- senųjų spaudinių (XVI–XIX a. knygų, periodikos, kartografijos, fotografijų, smulkiosios spaudos) mokslinis tyrimas ir aprašymas;
- Vilniaus evangelikų reformatų sinodo bibliotekos rekonstrukcija;
- rankraščių įrašų senuosiuose leidiniuose fiksavimas ir tyrimas;
- mokslinis tiriamasis LMAVB saugomų inkunabulų aprašymas duomenų bazėje;
- bibliografinės rodyklės *XVIII a. LDK lotyniškos knygos* rengimas;
- mokslo tiriamasis grafikos ir kitų dailės darbų, saugomų LMAVB, identifikavimas ir aprašymas;

– ikonografinės istorinės medžiagos tyrimas tema „Vrublevskių bibliotekos vaizdai XX a. I pusėje“;

– mokslo tyrimų ir sklaidos programa „Pranciškaus Skorinos *Rusėniškajai Biblijai* – 500“.

Tyrimus vykdė: dr. D. Narbutienė, dr. Neringa Markauskaitė, Violeta Radvilienė, Danguolė Palačionytė, Dalia Bikauskienė, Daiva Baniulienė, Enrika Blikertaitė, taip pat mokslininkai iš kitų LMAVB padalinių ir kitų mokslo institucijų.

Rankraštinių dokumentų tyrimų paprogramę 2017–2018 m. sudarė:

– rankraštinių dokumentų mokslinis tyrimas ir aprašymas;

– Lietuvos dailininkų piešinių bei eskizų kolekcijos (F320) tyrimas;

– mokslo tyrimų ir sklaidos darbai Pirmojo pasaulinio karo ir Lietuvos valstybingumo atkūrimo tematika;

– mokslo tyrimų ir sklaidos darbai tema „Bažnytinės metrikų knygos ir parapijiečių sąrašai Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje“;

– XV–XVII a. dokumentų ir jų vandenženklų tyrimas;

– LDK rankraštinių knygų tyrimai;

– LMAVB kultūros vertybių katalogo sudarymas;

– mokslo tyrimų ir sklaidos darbai tema „Vienuolijų rankraštinis palikimas LMAVB Rankraščių skyriaus fonduose“;

– mokslo tyrimai tema „Valstiečių nusikaltimai ir bausmės Pakruojo valsčiuje XX a. pr.“;

– mokslo tyrimai tema „Bažnyčios istorijos dokumentai LMAVB Rankraščių skyriaus fonduose“.

Tyrimus vykdė: dr. R. Cicėnienė, dr. Gita Drungilienė, Erika Kuliešienė, Ingrida Pajedaitė, Rasa Sperskienė, Saulius Žilys, Mindaugas Simanavičius ir A. Jurkevičius.

Raštijos paveldo restauravimo ir konservavimo paprogramę 2017–2018 m. sudarė:

– antspaudų medžiagų tyrimas XVI–XIX a. rankraštiniuose dokumentuose;

– dokumentų medžiagų mikrocheminiai, morfologiniai bei ATR-FTIR spektrometriniai tyrimai;

– rankraštinių knygų fondo F19 įrišų būklės tyrimai;

– senųjų rankraštinių ir spausdintų knygų metalinių detalių analizė;

– dokumentų ant kalkinio popieriaus tyrimai.

Tyrimus vykdė: Birutė Giedraitienė, Aušra Čiuladienė, Edita Keršulytė ir Medeina Stepovičiūtė.

Didžiąją mokslo istorijos tyrimų programos dalį sudarė keliolikos bibliografinių rodyklių rengimas (*Lietuvos bibliografija. Serija C. Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos. 1924–1927; Jonas Basanavičius: bibliografijos rodyklė; Vaclovas Aliulis: bibliografijos rodyklė; Vladas Algirdas Bumelis: bibliografijos rodyklė; Danutė Labanauskienė: bibliografijos rodyklė; Audronė Girdzijauskaitė: bibliografijos rodyklė; Lietuvių kalbotyra, 2006–2010: bibliografijos rodyklė; dr. Juozo Maniuco bibliografijos rodyklė; Valentino Baltrūno bibliografijos rodyklė; prof. Domo Kauno bibliografijos rodyklės papildymas, apimantis 2009–2018 m.; habil. dr. Stasio Biziuolevičiaus bibliografija; prof. Andriaus Sniadeckio bibliografija; prof. Jūratės Darginavičienės bibliografijos rodyklė). Čia darbavosi visi Mokslinės informacijos skyriaus darbuotojai, taip pat Skyriaus mokslo institute vyriausiosios bibliografinės ir specializuotų skyrių specialistės.*

Bibliometrinius mokslo publikacijų tyrimus atliko Skyriaus mokslo institute darbuotojos: A. Trumpienė, J. Stankevič, E. Šeždienė, S. Dagiienė.

Visos programos buvo vykdomos gausaus būrio kvalifikuotų darbuotojų. 2018 m. LMAVB dirbo 98 profesionalūs bibliotekininkai, iš jų 62 turėjo bibliotekininkystės ar informacijos mokslų išsilavinimą. Įstaigoje taip pat dirbo 8 mokslų daktarai.

LMAVB darbuotojai 2017–2018 m. dalyvavo gausiose tarptautinėse konferencijose užsienyje. 2017 m. kovo 29–30 d. A. Trumpienė mokslinį pranešimą skaitė Ukrainoje, Nacionalinio universiteto „Kijevo Mohylos akademija“ mokslinės bibliotekos surengtoje 5-ojoje konferencijoje, pavadintoje „Scientific communication in the digital age“ („Mokslo komunikacija skaitmeniniame amžiuje“). Gegužės 25–26 d. Varšuvos universitete vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Lenkiškosios / lenkų diasporos raštijos paveldas užsienio rinkiniuose – problemos, tyrimo metodai, rezultatai ir tyrimų perspektyvos“. Joje dalyvavo Retų spaudinių skyriaus darbuotoja dr. N. Markauskaitė, kuri perskaitė pranešimą „Įrašai kaip tyrimo šaltinis LMAVB Retų spaudinių skyriaus rinkinyje“. Gegužės 18–20 d. Tartu vyko 28-oji Baltijos šalių mokslo istorijos konferencija, pavadinta „Rusijos imperijos pasienyje: vokiškasis Tartu universitetas ir jo pirmasis rektorius Georgas Frydrichas Parrot“. Renginyje dalyvavo dr. B. Railienė, kuri kartu su dr. J. Olechnovičiene perskaitė pranešimą „Senojo Vilniaus universiteto akademinės bendruomenės atokvėpis – laikraščio *Wiadomości Brukowe (Grindinio žinios, 1816–1822)* rengimas“. Rugpjūčio 28–29 d. dr. B. Railienė dalyvavo tarptautinėje chemijos istorijos konferencijoje Trondheimo mieste Norvegijoje.

Gegužės 24–27 d. Tartu įvyko Baltijos restauratorių trienalė „Changing contexts: from environment to ideas“ („Kintantys kontekstai: nuo aplinkos iki idėjų“). Joje su pranešimu dalyvavo Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriaus restauratorė M. Steponavičiūtė. Kitą pranešimą ji perskaitė birželio 5–9 d. Kijeve vykusioje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Muziejai ir restauravimas – instrumentai kultūros paveldui išsaugoti: šių dienų iššūkiai“.

Mokslinė sekretorė L. Kairelienė spalio 26 d. Minske, Baltarusijos nacionalinės MA Centrinėje mokslinėje J. Kolaso bibliotekos surengtoje konferencijoje, perskaitė pranešimą apie Lietuvos ir Baltarusijos MA bibliotekų bendradarbiavimą.

Direktorius pavaduotojos mokslui dr. R. Cicėnienės paraginti, LMAVB jaunieji specialistai 2017 m. surengė Lietuvos bibliotekose dirbančių jaunųjų mokslininkų konferenciją – lapkričio 17 d. LMAVB įvyko mokslinis-praktinis seminaras „Biblioteka ir šimtmetis: kodėl ir kaip turėtume minėti?“, skirtas valstybės atkūrimo šimtmečiui. Seminaru siekta aptarti, kaip prasmingai paminėti šią iškilią datą. Iš įvairių miestų susirinkę jaunieji bibliotekininkai pranešimuose įvairiais aspektais aptarė tarpukario Lietuvos politinį, socialinį ir kultūrinį gyvenimą. LMAVB darbuotoja Sonata Šulcė jame perskaitė pranešimą „Tarpukario Lietuvos kultūrinis laukas“.

Iš viso 2017 m. LMAVB darbuotojai paskelbė 26 mokslinius straipsnius, 30 mokslo sklaidos publikacijų, 47 informacinius pranešimus, o konferencijose perskaitė 42 pranešimus. Tais metais LMAVB buvo vykdomi 9 projektai, remiami LMT ir LKT. Parengtos 39 teminės parodos. LMAVB parengė ir išleido 9 leidinius.

2017 metais LMAVB sulaukė nemažo būrio stažuotojų (10). Visi jie domėjosi restauratorių darbu. Tai buvo specialistai iš Berlyno, Paryžiaus, Barselonos, Kijevo ir kolegės iš Lietuvos. Praktiką LMAVB atliko 3 VU Komunikacijos fakulteto ir 2 Istorijos fakulteto studentai.

Tikėtina, kad mokslinių darbų ateityje dar pagausės, LMAVB struktūroje 2017 m. atsiradus naujam padaliniiui – Lietuvos raštijos muziejui. Jam ėmėsi vadovauti buvusi LMAVB darbuotoja, VU KF docentė dr. A. Braziūnienė. Be jos, tais metais darbą Mokslinės informacijos skyriuje pradėjo dr. Artūras Judžentis. Su jais mokslo daktarų skaičius išaugo iki aštuonių.

Vyriausybei patvirtinus naują biudžetinių įstaigų darbuotojų apmokėjimo tvarką, pagal kurią ypač svarbus pasidarė darbuotojo išsilavinimas, net 5 LMAVB darbuotojai 2017 m. įstojo į aukštesnės pakopos – magistro – studijas.

Įvairiakryptė LMAVB veikla, jos darbuotojų kvalifikacija, pasiekimai profesinėje veikloje pritraukia ne tik skaitytojus, bet ir stažuotojus bei specialistus iš įvairių užsienio ir šalies atminties institucijų. Su LMAVB veikla 2018 m. susipažino Vroclavo universiteto Mokslinės informaci-

jos ir bibliotekininkystės instituto direktorė hab. dr. Božena Koredczuk, Ukrainos Perejeslavlio pedagoginio universiteto bibliotekos vedėja Olga Škira, mokslininkų delegacija iš Kinijos, Azerbaidžano Respublikos ambasados Lietuvoje laikinasis reikalų patikėtinis Atešas Kirkyjevas (Atesh Girkiyev), Baltarusijos Respublikos ambasados Lietuvoje darbuotojai, Lvove veikiančio Ukrainos katalikiškojo universiteto prorektorius mokslo reikalams prof. Igoris Skočiliasas ir prof. Jurijus Jasinovskis. 2018 m. spalio 8 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje apsilankė LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas prof. Eugenijus Jovaiša.

Ne pirmus metus sulaukiame stažuotojų iš Rumunijos MA. 2018 m. birželio 18–22 d. mūsų bibliotekoje stažavo dr. Nadia Petrė (Petre), Nacionalinės bibliografijos skyriaus vyresnioji bibliografė iš Rumunijos mokslų akademijos bibliotekos. 2018 m. rugsėjį–spalį pagal programą *Erasmus+* Rankraščių skyriuje stažavo doktorantai iš Balstogės universiteto: Jakubas Grodzkis ir Monika Kozłowska.

Su Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriaus darbo patirtimi 2018 m. susipažino restauratorė Irina Volynec iš Nesvyžiaus muziejaus, Ursula Wencka ir Alicja Przystalska iš Nacionalinio Osolinskių instituto Vroclave, dr. Olena Andrianova iš Kijevo, o taip pat gausūs lankytojai iš Lietuvos. Šio skyriaus darbuotojos priėmė gausias studentų grupes iš VU Komunikacijos fakulteto, Vilniaus dailės akademijos ir Lietuvos muzikos ir teatro akademijos. Be jų, Skyriuje lankėsi ir čia atliekamais darbais domėjosi moksleiviai iš Vilniaus Šv. Kristoforo bei M. Mažvydo progimnazijų ir Valdorfo mokyklos. Studentai ir moksleiviai buvo supažindinti su Skyriuje atliekamais dokumentų medžiagų tyrimais, konservavimo ir restauravimo procesais, restauratoriaus naudojamais prietaisais ir medžiagomis.

Išsiplėtė LMAVB kaip studentų mokymo bazės veikla. Jei anksčiau praktikos atlikti į LMAVB kreipdavosi Vilniaus universiteto ir Lietuvos edukologijos universiteto studentai, tai 2018 m. čia dirbo praktikantų ir iš Vilniaus statybos ir dizaino kolegijos, taip pat Vilniaus technologijų ir verslo profesinio mokymo centro.

LMAVB rūpinasi, kad jos darbuotojai keltų profesinę kvalifikaciją, mokytųsi aukštosiose mokyklose ir dalyvautų mokslinėje veikloje. 2018 m. net 11 LMAVB darbuotojų mokėsi aukštosiose mokyklose, 5 iš jų studijavo doktorantūroje. 13 darbuotojų buvo išvykę stažuotis užsienyje: Dresdene, Krokuvoje, Varšuvoje bei Rygoje. Rugsėjį LMAVB specialistai, Lietuvos knygos muziejaus steigimo darbo grupės nariai, buvo išvykę į profesinę pažintinę penkių dienų kelionę po Vakarų Europos knygų muziejus. Aplankyti Vokietijos ir Belgijos spaudos ir knygų kultūros centrai: Leipcigas, Briuselis ir Antverpenas, ir juose veikiantys šiuolaikiški knygų muziejai.

2018 m. LMAVB darbuotojai, sulaukę įvairių Lietuvos fondų paramos, aktyviai dalyvavo tarptautinėse mokslinėse konferencijose. Restauratorė M. Steponavičiūtė gegužės 20–26 d. lankėsi Meksikos mieste Meridoje vykusioje tarptautinėje mokslinėje ir praktinėje archeometrijos konferencijoje „ISA 2018“, kurioje pristatė stendinį pranešimą. Rugsjūčio 19–28 d. XVI tarptautiniame slavistų kongrese Belgrade pranešimą perskaitė dr. R. Cicėnienė. Rugsėjo 19–21 d. bibliografė A. Zemkajutė Venecijoje vykusioje konferencijoje „Spaudos r-evoliucija ir visuomenė, 1450–1500. Penkiasdešimtmetis, pakeitęs Europą“ perskaitė pranešimą apie Lietuvoje saugomus inkunabulus (kartu su dr. Viktorija Vaitkevičiūte-Verbickiene).

Rugsėjo 14–17 d. Londone vyko 8-oji Europos mokslo istorikų konferencija tema „Vienybė ir skirtingumas“. Ją organizavo Europos mokslo istorikų draugija, bendradarbiaudama su Britų mokslo istorikų draugija. Renginys vyko Londono universiteto koledžo Švietimo institute ir Mokslo muziejuje. Dr. B. Railienės, dr. G. Miknienės ir E. Paškevičiūtės-Kundrotienės dalyvavimą su pranešimais šioje konferencijoje parėmė Lietuvos kultūros taryba.

Rugsėjo 11–15 d. Jerevane, Matenadarane (Šv. Mesropo Maštoco senųjų rankraščių mokslo tyrimų institute), vyko 8-asis tarptautinis rankraštinių ir spausdintinio paveldo saugotojų ir res-

tauratorių seminaras „Atminties vaizdai. Naujausios rankraštinio ir spaudos paveldo saugojimo ir restauravimo technologijos“. Renginyje dalyvavo restauratorė E. Keršulytė, perskaičiusi jame pranešimą „Nuo knygų įrišo tyrimų iki restauravimo“.

2018 m. regione buvo plačiai minimos 250-osios VU profesoriaus Andriaus Sniadeckio gimimo ir 180-osios mirties metinės. Dr. B. Railienė su pranešimais apie šį mokslininką lankėsi mokslo renginiuose, vykusiuose Poznanėje, Bydgoščiujė ir Gardine.

Dr. R. Cicėnienės paraginti, LMAVB jaunieji specialistai dvejus metus iš eilės organizavo mokslinius jaunųjų kolegų iš Lietuvos bibliotekų seminarus. 2018 m. lapkričio 30 d. įvyko ant-ras toks seminaras, pavadintas „Biblioteka – skirtingas kultūras jungianti erdvė“. Skatiname ir kitus darbuotojus aktyviau reikštis mokslo tiriamojame veikloje. Bibliotekos jaunimas turi iš ko pasimokyti. 2018 m. LMAVB dirbo 9 mokslo daktarai, kartu su kitais LMAVB specialistais vykdę 30 mokslinio tyrimo darbų, paskelbę 25 straipsnius, išleidę 2 leidinius, parengę 22 pranešimus konferencijoms, parašę 24 mokslo sklaidos publikacijų, surengę 10 seminarų ir dalyvavę 8 projektuose. Dr. A. Braziūnienė 2018 m. parengė Lietuvos raštijos muziejaus koncepciją. Ji 2018 m. birželio 12 d. buvo patvirtinta Kolegijos posėdyje.

LMAVB darbuotojų kompetenciją, profesinę kvalifikaciją ir pripažinimą liudija įvairiapusė ekspertinė veikla. Dr. S. Narbutas yra Literatūros tarybos prie LR kultūros ministerijos, Valstybės kino metraščio tarybos, 6 mokslinių Lietuvos ir Lenkijos leidinių redkolegijų ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos narys. Dr. R. Cicėnienė nuo 2006 m. yra UNESCO programos *Pasaulio atmintis* komiteto, nuo 2018 m. – Lietuvos bibliotekų tarybos prie LR Kultūros ministerijos, eLABa konsorciūmo valdybos ir 3 mokslinių leidinių redkolegijų narė. Dr. B. Railienė yra Baltijos šalių ir Čikagos universiteto mokslo istorinių leidinių redakcinių kolegijų narė. Aukščiausios kategorijos restauratorė E. Keršulytė nuo 2018 m. yra Kilnojamųjų kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisijos prie LR Kultūros ministerijos darbinės grupės narė. 2018 m. ekspertinėje veikloje aktyviai dalyvavo dr. D. Narbutienė ir dr. G. Miknienė.

2018 metus žymi daug kitų reikšmingų mokslo ir kultūros įvykių. Tais metais valstybės šimtmetį šventė kaimyninė Latvija. Šia proga kolegos iš Latvijos universiteto Akademinės bibliotekos LMAVB 2018 m. balandžio 12 d. pristatė pedagogo, dailininko ir etnografo Johano Kristupo Brocės piešinių kolekciją. Parodos atidaryme dalyvavo JE Latvijos Respublikos ambasadorius dr. Einaras Semanis. 2018 m. gegužės 29 d. grupė LMA Vrublevskių bibliotekos darbuotojų apsilankė Latvijos universiteto Akademinėje bibliotekoje, kur perdavė Latvijos skaitytojams 83 lietuvių mokslo leidinius. Baigiantis susitikimui, abiejų atminties institucijų vadovai pasirašė bendradarbiavimo sutartį.

2018 m. gegužės 11 d. Videniškiuose buvo pagerbtas kunigaikščio Mykolo Giedraičio atminimas – gražiai pasitikta ir šventose Mišiose pagerbta urna su šio iškilaus vyro palaikais. Velionio pagerbime dalyvavo grupė LMAVB darbuotojų. 2018 m. birželio 2 d. – liepos 5 d. Videniškių vienuolyno muziejuje veikė LMAVB parengta ekspozicija „In memoriam Mykolas Giedraitis: iš LMA Vrublevskių bibliotekos fondų“, skirta šiam Bibliotekos geradariui.

2018 m. spalio 2 d. Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorė dr. Vida Montvydaitė ir LMAVB direktorius dr. S. Narbutas pasirašė šių institucijų bendradarbiavimo sutartį. Šio susitarimo tikslas – bendromis pastangomis tirti, saugoti ir įprasminti Lietuvos tautinių mažumų istoriją ir paveldą, plėtoti bendradarbiavimą akademinį tyrimų srityje, įgyvendinti bendras projektines mokslines iniciatyvas, teikti tarpusavio pagalbą vykdant teisės aktais priskirtas funkcijas, atsižvelgiant į tai, kad keitimasis žiniomis bei informacija padeda kilniems abiejų sutarties šalių siekiams.

2018 m. LMAVB vyko Europos paveldo dienų renginiai, pirmą kartą Biblioteka dalyvavo Mokslo festivalyje „Erdvėlaisis Žemė“, tradiciškai dalyvauta Vilniaus knygų mugėje. Tuo rūpi-

nosi Komunikacijos skyriaus darbuotojos. Be šios veiklos, jos prižiūri ir LMAVB informacinę sklaidą: administruoja interneto svetainę, rengia naujienlaiškius (82 per 2018), panešimus žinia-sklaidai (50 per 2018) ir institucijoms (35 per 2018), o informaciją papildomai skelbia socia-liniuose tinkluose „Vrublevskių bibliotekininkai“, „Google plus“, „Yuotube“ ir „Instagram“ – juose 2018 m. sulaukta 3 788 stebėtojų.

2017–2018 m. Bibliotekos lankytojų ir visuomenės dėmesį patraukė nemažai parodų, kurias LMAVB darbuotojai parengė ir eksponavo tiek Bibliotekoje, tiek ir už jos ribų. Toliau pateikiama parodų statistika (10 lentelė).

10 lentelė. Teminių parodų statistika

Parodos eksponavimo vieta	2017 m.	2018 m.
Bibliotekos fojė	9	11
Posėdžių salė	8	12
T. Vrublevskio skaitykla	7	6
Mokslo institutai	7	11
Virtualios parodos (www.mab.lt)	5	3
Kitos institucijos	2	4
Mažosios parodos Bibliotekos fojė	6	5
Iš viso:	44	52

Lankytojų dėmesio sulaukia ne tik parodų atidarymai, bet ir specializuotos lankytojų ekskursijos po jas. 2017 m. A. Zemkajutė su Reformacijai skirta paroda supažindino net 11 ekskursantų grupių (116 asmenų), I. Pajedaitė priėmė tris individualias ekskursijas po parodą „Scripta manent: šv. Rapolo Kalinausko autografa“, R. Sperskienė dvi dideles lankytojų grupes supažindino su paroda „Lietuvių partijos ir organizacijos Rusijoje 1917–1918 m.“

2018 m. paroda „Vasario 16-osios Lietuva: nepriklausomos valstybės atkūrimas dokumentuose“ buvo pristatyta gausiai LR Seimo darbuotojų grupei. A. Zemkajutė ir G. Drungilienė priėmė net 14 grupių, atėjusių susipažinti su paroda „Įvairenybės apie Vilniaus vyskupiją“. V. Radvilienė 7 ekskursijoms pristatė parodą „In matrimonium ducere“, skirtą Bonos Sforcos ir Žygimanto Senojo vedybų 500 metų jubiliejui. Iš viso 2018 m. LMAVB sulaukta 131 tokios grupės, o visuose LMAVB renginiuose per metus apsilankė 2 796 lankytojai.

2017–2018 m. LMAVB darbuotojai patys ar su mokslininkų iš kitų institucijų pagalba inicijavo ir vykdė kelis projektus, taip pat dalyvavo keliuose kitų institucijų inicijuotuose ir vykdytuose projektuose. Toliau apie juos pateikiama svarbiausia informacija:

1. „Duomenų bazės *Lituanistika* plėtra“ Nr. 09.3.3-ESFA-V-711-01-0002. Tai tęstinis projektas, finansuojamas ES struktūrinių fondų lėšomis, projektą įgyvendinančioji institucija – Europos socialinio fondo agentūra, projekto vykdytojas – Lietuvos mokslo taryba, projekto vykdytojo partneris – Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka. Pastarasis projekto etapas prasidėjo 2016 m. gegužės 2 dieną. 2017–2018 m. jame dirbo 6 LMAVB darbuotojos. Rezultatas: papildyta duomenų bazė.

2. „Knygų įrišų kultūra XV–XVIII a. LDK teritorijoje. II etapas“. Lietuvos kultūros tarybos dalinio finansavimo sutartis Nr. S/ATI-117(6.33)/2017. Vadovė – Gražina Smaliukienė.

Rezultatas: modifikuota ir optimizuota skaitmeninio archyvo „Knygų įrišų kultūra XV–XVII a. LDK teritorijoje“ programinė įranga, įdiegta mobilioji sąsaja, suvesti duomenys.

3. „Kultūrinė opozicija: kultūrinio paveldo supratimas buvusiose socialistinėse šalyse“. Tai Lietuvos istorijos instituto projektas, LMAVB darbuotojai jame dirbo neatlygintinai. Rezultatas: E. Kuliešienė, R. Sperskienė, S. Žilys, M. Simanavičius projekto vykdytojams parengė 5 interviu apie žymius Lietuvos istorikus.

4. „Lietuva topografiniuose žemėlapiuose 1914–1945“. Vadovas – E. Gotalskis. Lietuvos kultūros tarybos paramą gavęs projektas (LKT dalinio finansavimo sutartis Nr. S/ATI-21(6.31)/2018). Rezultatas: atrinkta 400 žemėlapių (1914–1945 m.), redaguoti aprašai ir įrašai informacinėje sistemoje, objektai suskaitmeninti.

5. „A. Mickevičiaus kolekcijos dokumentų restauravimas, konservavimas ir aktualizavimas“. Restauravimo darbų dalies vykdytojos – L. Balanienė, R. Kleinovaitė-Gubanova ir J. Marcinkevičienė. Tai Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus bibliotekos inicijuotas projektas, paremtas Lietuvos kultūros tarybos ir Lietuvos kultūros ministerijos. Rezultatas: konservuota ir restauruota 18 Mickevičiaus kolekcijos knygų.

6. „Nenustatytų teisių turėtojų kruopščios paieškos vykdymas“. Vykdytojos – B. Pilipavičienė ir R. Marcinkevičienė. Tai Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos inicijuotas projektas, finansuotas ES struktūrinių fondų lėšomis. LMAVB darbuotojos projekte dalyvauja pagal 2017 m. balandžio 26 d. sutartį Nr. TR-149. Rezultatas: nustatytas 5 LMAVB saugomų kūrinių teisinis statusas „našlaitėliai“. Dokumentai suskaitmeninti, sukelti į internetinę erdvę.

7. „Pranciškaus Skorinos *Rusėniškajai Biblijai* – 500“. Vadovas – dr. S. Narbutas. Lietuvos mokslo tarybos finansuotas sklaidos projektas (finansavimo sutartis Nr. LIP-105/2016). Jame dalyvavo Lietuvos, Baltarusijos ir Čekijos mokslininkai. Rezultatas: išleistas autorių kolektyvo parengtas leidinys *Pranciškaus Skorinos Rusėniškajai Biblijai* – 500, surengtos kelios parodos Lietuvoje ir Baltarusijoje, trimis kalbomis išleisti tų parodų katalogai, įvairiose mokslinėse konferencijose perskaityta keliolika pranešimų, publikuota to paties pavadinimo virtuali paroda.

8. „Pranciškaus Skorinos *Rusėniškajai Biblijai* – 500: knygos išleidimas, parodų surengimas ir pristatymai Lietuvoje, Baltarusijoje, Čekijoje“. Vadovė – dr. D. Narbutienė. Kultūros ministerijos finansuotas sklaidos projektas (Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo projekto dalinio finansavimo sutartis Nr. SA 17/4). Rezultatas: parengti tekstai kilnojamajai ir virtualiajai parodai, parašyti 2 straipsniai mokslo populiariajai spaudai ir kt.

9. „YIVO Vilniaus projektas“. YIVO ir LMA Vrublevskių biblioteka 2018 m. gegužės 7 d. pasirašė memorandumą dėl Bibliotekoje saugomų YIVO dokumentų konservavimo, skaitmeninimo ir viešinimo internete pagal projektą „Edvardo Blanko Vilniaus kolekcijos“. Sutrumpintai projektas vadinamas „YIVO Vilniaus“ projektu. Vadovė – dr. R. Cicėnienė. Projektą rėmė YIVO Žydų mokslinių tyrimų institutas. Rezultatas: parengti, suskaitmeninti ir informacinėje sistemoje aprašyti 203 fondo F424 dokumentai.

10. „Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės plėtra“. LMAVB apsiimtose darbų dalies vadovas – E. Gotalskis. Tai Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos inicijuotas, iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos biudžeto įgyvendinamas projektas (Nr. 02.3.1-CPVA-V-526-01-0003). Rezultatas: parengtos autorių, kuriems bus rašomos biogramos, sąrašas, patikslintas aprašomų ir skaitmeninamų leidinių sąrašas, dokumentai paruošti skaitmeninimui, sukurti metaduomenys.

Tokia sėkmingai vykdytų projektų gausa liudija, kad paramą jiems skyrusios institucijos gerai vertina Bibliotekos siūlomas temas, svarbias Lietuvos mokslui bei kultūrai, ir pripažįsta darbuotojų kvalifikaciją bei patirtį tiems projektams sėkmingai įvykdyti.

Konservavimo, restauravimo ir reprografijos darbai

Viena svarbių LMAVB veiklos sričių yra raštijos paveldo, sukaupto Bibliotekos rinkiniuose, išsaugojimas. Šiame bare sėkmingai darbuojasi keli LMAVB skyriai: Dokumentų konservavimo ir restauravimo ir Skaitmeninimo. Pirmojo skyriaus darbuotojai atliko sudėtingus dokumentų tyrimus, konservavo ir restauravo suirusius ar pažeistus objektus, tvarkė parodoms ir skaitmeninimui atrinktus dokumentus, įrišo daug periodinių leidinių komplektų, taip pat tvarkė iširusius pagrindiniame ir kituose Bibliotekos fonduose saugomų leidinių įrišus. Vykdydami svarbų fondų apsaugos prevencinį darbą, antrojo skyriaus specialistai skaitmenino tiek restauruotus, tiek kitus Lietuvos istorijai ir kultūrai svarbius dokumentus, saugomus Rankraščių, Retų spaudinių ir kituose skyriuose. Jų darbo rezultatai pateikti 11 lentelėje.

11 lentelė. Konservavimo, restauravimo ir reprografijos darbai

	2017 m.	2018 m.
Restauruota ir konservuota (sąlyginių lapų)	26 970	25 580
Dezinfekuota lapų	1 880	–
Įrišta knygų	1 210	1 215
Pagaminta fotoreprodukcijų	9 858	6 727
Kserokopijuota dokumentų	23 590	23 139
Nuskenuota vaizdų	82 195	54 477
Suteikta mokamų paslaugų (Eur)	17 000	13 271

Finansinė veikla

Šalies biudžetas per asignavimų valdytoją – Lietuvos mokslų akademiją – LMAVB veiklai 2017–2018 m. skyrė lėšų tik būtiniausioms veikloms. Šie duomenys pateikti 12 lentelėje.

12 lentelė. LMAVB finansinės veiklos rodikliai

	2017 m. (Eur)	2018 m. (Eur)
Darbo užmokesčiui	1 321 070	1 361 000
Spaudiniams įsigyti	92 600	65 800
Einamajam remontui	10 000	8 000
Komandiruotėms	5 000	5 000
Kvalifikacijai kelti	3 600	4 000
Prekėms pirkti	1 600	12 566
Komunalinėms paslaugoms	29 000	37 000
Ryšių paslaugoms	17 600	16 000
Kitoms išlaidoms	27 900	5 433
Sodrai	409 307	416 000
Transporto išlaidoms	3 700	4 000
Rekonstrukcijai	1 246 000	1 201 000
Iš viso	3 267 377	3 135 799

Visos 2017–2018 m. LMAVB rekonstrukcijai skirtos lėšos buvo sėkmingai panaudotos. Knygų saugyklos rekonstrukcija įsibėgėjo ir iš griovimo perėjo į atstatymo tarpsnį.

Tinkamas sąlygas dokumentams laikinosiose saugyklose užtikrino UAB „Transekspedicija Invest“. 2017 m. gegužės 30 d. LMA prezidentas akad. Valdemaras Razumas bei viceprezidentas akad. Domas Kaunas kartu su grupe LMAVB darbuotojų aplankė Galinės kaime esančią UAB „Transekspedicija Invest“, kur įrengta laikinoji LMAVB saugykla, susitiko su bendrovės direktoriumi Vidmantu Pelėda bei komercijos direktoriumi Audriumi Puskunigiu, vėliau apžiūrėjo saugyklą ir įvertino dokumentų laikymo sąlygas. Akademikai palankiai apibūdino tiek saugyklos būklę, tiek LMAVB specialistų atliktą didžiulį darbą pakuojant, pervežant į laikinąją saugojimo vietą ir joje tvarkant atgabentus dokumentus.

Ūkio skyrius įdėjo daug pastangų, kad LMAVB darbuotojams ir lankytojams būtų sudarytos tinkamos darbo bei veiklos sąlygos. Viena iš jų – skaitytojų užsakytų leidinių pristatymas į Biblioteką iš laikinosios saugyklos Galinės kaime. Tai daroma nuolat dukart per savaitę (antradieniais ir ketvirtadieniais).

Dar vienas iš šio skyriaus specialistams tenkančių darbų – viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas. 2017 m. buvo paruošti ir įvykdyti 299 pirkimai; per juos Bibliotekos reikmėms ir įvairioms veikloms buvo įsigyta prekių ir paslaugų už 1 382 014,44 eurų. 2018 m. buvo parengti ir įvykdyti 286 pirkimai už 222 320,61 eurų.

2017–2018 m. LMAVB buvo įtemptų darbų, taip pat nuolatinių pastangų kuo geriau tenkinti skaitytojų informacinius poreikius ir visiems užtikrinti saugias darbo rekonstrukcijos metu sąlygas laikotarpis. Dėl pačios rekonstrukcijos eigos, jos tinkamo finansavimo nemažai nuveikti teko LMA Vrublevskių bibliotekos direkcijai ir LMA vadovams. Visų jų pastangas lydėjo kad ir nedidelė, tačiau vis dėlto vilčių ateičiai teikianti sėkmė.

Parengė mokslinė sekretorė LEOKADIJA KAIRELIENĖ

Įteikta 2020 m. balandį